

Atıf/ Citation:

Kulu, M. Mustafa. "Takdim." Editöryal. *İsrailiyat: İsrail ve Yahudi Çalışmaları Dergisi*, no. 2 (Yaz 2018): 1-8.

TAKDİM

M. Mustafa KULU

Doktora Öğrencisi, Arş. Gör. Uluslararası İlişkiler Bölümü, İktisadi İdari Bilimler
Fakültesi, Selçuk Üniversitesi, Konya, Türkiye

Ph.D. Student, Res. Asst. Department of International Relation, Faculty of Economics and
Administrative Sciences, Selcuk University, Konya, Turkey

<mmkulu@gmail> <mkulu@selcuk.edu.tr>

Makale Türü: Editöryal Makale

Bu sayımızda 8 tanesi araştırma olmak üzere 9 farklı makale bulunmaktadır. *İsrailiyat: İsrail ve Yahudi Çalışmaları Dergisi*'nin ikinci sayısındaki makalelerin çoğu, birinci sayısında olduğu gibi 16-17 Aralık 2017 tarihinde Konya'da gerçekleştirilen "Birinci Uluslararası İsrail ve Yahudilik Çalışmaları Konferansı"nda sunulan sözlü bildirilerin araştırma makalesine dönüştürülmüş biçimleridir.

2016 yılında "Şam Eyaleti'nin Güney Sancaklarında (Filistin) Nüfus XVI. yy" adlı doktora tezini savunan Mustafa ÖKSÜZ, bu sayıya "**XVI. Yüzyıl Kudüs'ünde Yahudi Mabetleri ve Osmanlı Devleti**" başlıklı makalesiyle katkıda bulundu. Yazar, İslam hukukuna göre Kudüs'te yeni bir havranın inşasının mümkün olmadığını fakat buna rağmen kentte çeşitli Yahudi mabetlerinin bulunduğunu söyleyerek bu konuda Osmanlıların takip ettiği politikayı tahlil etmeye çalışmaktadır.

2000 yılında 1204 Sinagog, 158 Kilise, 42 manastır ve 73 Cami olduğu Kudüs'te 0,9 km² suriçinde/ Eskişehir'de ise 326 tane mabet vardır: 25 sinagog, 15 cami ve 70 kilise.

Bugün sur içindeki sinagoglar içinde en önemlileri İsrail Devleti'nin burayı işgal etmesinden önce Osmanlı döneminde kurulmuştur. 8. yüzyılda faaliyete geçen Karay Sinagogu ile 1276'da kurulduğuna inanılan Ramban (Rabbi Musa ibn Nahman'ın kısaltması) veya Nahmanides Sinagogu'nun Osmanlı öncesinde var olduğu genel kabul görmektedir. Geriye kalanların ise Osmanlı zamanında inşa edildiği Yahudi tarihinde yazılıdır: Ari Sinagogu (17. yy), Ohr ha-Chaim Sinagogu (1742), Beit El Sinagogu (1737), Harab Sinagogu (18. yy başı), Dört Sefarad Sinagogları (Yohanan ben Zakkai (17. yy başı), İstanbullu (18. yy ortası), Eliahu Ha'navi (16. yy) ve Emtsai (18. yy ortası), Tiferet Sinagogu (19. yy).

Yukarıdaki tarihlerin bir kısmı kesin olmayıp, geleneğe dayalı bilgilerdir. Bu malumatın Osmanlı arşiv kaynaklarıyla mukayese edilip incelenmesi gerekmektedir. Böylece Osmanlı'nın Kudüs'teki gayrimüslim mabetleri, özelde sinagog/ havra siyaseti daha iyi anlaşılacaktır. Ancak makalenin de vurguladığı üzere ikinci tapınağın yıkılmasından sonra kentteki havra yapım süreci, Yahudilerin İslam fethi sonrası Kudüs'e yerleşmesiyle başlamıştır.

“İsrail (1948-1967) ve Türkiye’de (1923-1946) Ulus ve Devlet İnşası: Karşılaştırmalı bir Değerlendirme” makalesinin yazarı Belcim TAŞÇIOĞLU, 2017 yılında “Nation And State Building in Israel (1948-1967) and Turkey (1923-1946): A Comparative Assessment” başlıklı yüksek lisans tezini savunmuş ve aynı adla kitap olarak yayınlamıştır. Bu teziyle Aralık 2017’de (İsrail ve Yahudilik Çalışmaları Seçkin Tez Ödülleri 2016-2017) ve Mayıs 2018’de (ODTÜ SBE Lisansüstü Ödülleri) iki ödül kazanmıştır.

Makalede İsrail ile Türkiye’nin din-devlet/din-toplum ilişkilerinde birbirine benzeyen yönleri olduğu dile getirilmiştir. Bu iddiaya rağmen iki devletin modernleşme hedefleri aynı olmasına rağmen araçları ve usulleri farklı olmuştur. Bunun sebeplerinden en önemlisi her iki ülkenin dini ve tarihsel geçmişinin ayrı olmasıdır. İsrail, Avrupa’da yaşayan batılılaşmış Yahudiler tarafından kurulurken, Türkiye cumhuriyeti Osmanlı’nın devamı olan ve batılılaşmaya çalışan Müslüman elitler tarafından kurulmuştur.

Her iki devlet (İran ve Lübnan’la) Arap baharından önce bölgenin en eski demokrasileri olduğunu iddia etmişlerdir. Demokratik Barış Teorisinin demokrasiler birbiriyle savaşmaz yaklaşımı gereği bu iki devlet arasında Mavi Marmara’ya kadar herhangi çatışma riski de olmamıştır.

İsrail, Türkiye ile ilişkisini Soğuk Savaş döneminde (1950’lerin sonu ile 1970’lerin sonuna kadar) “çevre doktrini”ne göre yürütmüştür. Türkiye ise İsrail’le olan ilişkisini batı bloğu ve NATO merkezli güvenlik ve dış politika stratejisine göre icra etmiştir. Bu stratejinin en temel amacı Sovyetler ve komünizm tehlikesini Türkiye’den ve Ortadoğu’dan uzak tutmaktır.

İsrail’in NATO’ya üye olmamasına rağmen Türkiye ile birlikte “kuzey kuşak” stratejisinde yer alması, iki ülkenin benzer ulus devlet inşa etme dönemlerinin modern, batılı ve seküler bir yapıda olmasının doğal bir sonucudur. İsrail’le Demokrat Parti döneminden başlayan ilişki uluslararası yapının bir neticesi olduğu kadar Cumhuriyetin ilanından sonra Türkiye’nin inşa ettiği yeni devlet kimliğinin bir sonucu idi. Bu kimliğin sonucunda takip edilen dış politika sonucu iki devlet arasındaki ilişkilerde 1992-2008 yılları arasında altın çağ yaşanmıştır.

“İkinci Vatikan Konsili ve Katolik Yahudi İlişkileri” adlı makalenin yazarı Bekir Zakir ÇOBAN, “İlk Hristiyanlar ile Yahudi Ferisi ve Essenli Mezhepleri Arasındaki İlişkiler” adlı tezle yüksek lisansını 2000 yılında (*Yahudilerden Sonra Hristiyanlardan Önce Hz. İsa* adıyla kitaplaştırdı),

"Hıristiyanlıkta Papalık Kurumu: Ortaya Çıkışı, Tarihsel Gelişimi ve Bugünkü Durumu" başlıklı konuyla da doktora tezini de (2009 yılında *Geçmişten Günümüze Papalık adıyla* kitaplaştırdı) 2007'de bitirmiştir.

Yahudilik ve Hıristiyanlık arasındaki ilişkiler son döneme kadar mesafeli olagelmıştır. Yahudiler, Hıristiyanlığı Yahudilikten kopmuş sapık bir din olarak görürken, Hıristiyanlar da Yahudileri İsa katili (deicide) ve doğru yolu bulması gereken sapıklar olarak kabul etmiştir. Bu durum Hıristiyanlarda Antisemitizm ve Yahudi karşıtlığına yol açmıştır. Özellikle geç antik dönemden başlayarak Yahudilerin ve Hıristiyanların birbirine bakışı olumsuz olmuştur.

Yahudiliğin Yahudi olmayanlarla (goy) ilişkisi Nuh kanunları üzerinden cereyan etmiştir. Daha yakından bakıldığında Yahudilerin farklı Hıristiyanların mezhepleriyle tarihsel süreçte farklı ilişkilerinin olduğu görülmektedir. Doğu Ortodoksluğuyla ilişkileri Roma Katolikliği ve Protestanlığa göre daha iyi olmuştur. Protestanlığın tutumu ilk başlarda mezhebin kurucusu Martin Luther'den dolayı olumsuz iken bu durum zamanla iyileşmeye başlamıştır. İngiltere ve ABD'li Hıristiyan Protestanların Kudüs'e artan ilişkisi ile yeni bir süreç başlamıştır. Zamanla bu durum Hıristiyan Siyonizm'ine (Christian Zionism) evrilmiştir.

Hıristiyanlık ve Yahudilik arasındaki uzlaşma/ diyalog çabaları holokost sonrasında hızlanmıştır. 53 yıl önce üç yıllık bir süreç neticesinde 1965 yılında ilan edilen "Bizim Zamanımızda" anlamına gelen "Nostra Aetate" [notra eteyt], Roma Katolikliği ile Yahudilik arasındaki ilişkilerin normalleşmesine ciddi katkı sağlamıştır. Bu süreç sonrasında Paul VI (1964), Paul II (2000) ve Benedict'in (2009) Kudüs ziyareti gerçekleşmiştir.

İlk başlarda Hıristiyan dünyanın Yahudiler hakkında ilan ettiği bu belgeye karşı Yahudilerden herhangi bir belge yayınlanmamıştır. Yahudilerde Hıristiyanlara karşı bir güvensizlik olması, Hıristiyanlıktaki gibi diyalog başlatmaya yetkili bir üst otoritenin/ konsilin bulunmaması bunun nedenleri arasında gösterilebilir.

Yahudilerin çabasının az olmasının bir sebebi de kronolojik olarak daha eski bir din olmasından dolayı Hıristiyanlıkla ilgili atıfların temel eserlerinde sınırlı sayıda bulunmasıdır. Yahudiler bu tarihten sonra İncil üzerine çalışmaya başlamışlardır. Bunun neticesinde Yahudi Açıklamalı İncil (The Jewish Annotated New Testament) gibi çalışmalar ortaya çıkmıştır. Ayrıca Yahudi dini eğitim kurumlarında Hıristiyanlıkla ilgili özellikle Yahudiliği de ilgilendirdiği için erken dönem Hıristiyanlığı ile ilgili dersler konmuştur.

Son zamanlarda Yahudiler arasında uzlaşmaya ve diyaloga yönelik bazı küçük adımların başladığı görülmektedir. Bir uzlaşma çabası olarak İsrail'in haricinde diasporadaki batı Yahudileri arasından 2000 yılında ortaya çıkan Dabru Emet (Speak the Truth) gösterilebilir:

Dabru Emet “Hıristiyanlar ve Hıristiyanlık Üzerine Bir Yahudi Bildirisi”nde sekiz maddede kısaca şunlardan bahsetmiştir: i) Hıristiyan ve Yahudilerin aynı tanrıya ibadet ettikleri ii) Yahudiler ile Hıristiyanların aynı kitabın otoritesini aradıkları iii) Hıristiyanların İsrail toprakları üzerinde Yahudilerin talep ve beklentilerine saygı duydukları iv) Hıristiyanlar ve Yahudilerin Tevrat’ın moral değerlerini kabul ettikleri v) Nazizm’in bir Hıristiyan olgusu olarak kabul edilmemesi vi) Yahudiler ve Hıristiyanlar arasındaki uzlaşırılmaz farkın dini metinlerde vaat edildiği gibi tanrının tüm dünyayı kurtarıncaya kadar değişmeyeceği ve kimsenin diğerinin dinine inanmaya zorlanmaması vii) Hıristiyanlar ve Yahudiler arasındaki yeni ilişkinin Yahudi uygulamalarını zayıflatmayacağı viii) Yahudi ve Hıristiyanların adalet ve barış için birlikte çalışmaları.

“Reform Yahudiliğinin Pittsburgh ve Columbus Platformları Bağlamında Değişen Kutsal Topraklara Dönüş İnancı” makalesinin yazarı Seda ÖZMEN, 2007 yılında “Reform Yahudiliğinin İki Temel Dökümanı: Pittsburgh ve Columbus Platformları” adlı yüksek lisans tezini tamamladı. “Batı Aydınlanmasının Yahudi Modernizasyonuna Etkisi: Moses Mendelssohn Örneği” adlı doktora tezini (*18.Yüzyıl Yahudi Aydınlanma Hareketi Haskala ve Moses Mendelssohn* adıyla 2014 yılında kitaplaştı) ise 2014 yılında bitirdi.

Türkiye’de reformist Yahudilikle ilgili farkındalık azdır. Bunun sebebi, reformist Yahudiliğin Türkiye’deki basmakalıp Yahudi algısına tam uymamasından dolayı akademinin dışında kendisine pek yer bulamamasıdır. Bundan dolayı bu tür çalışmalar karşılaştırmalı din sosyolojisi ve dinler tarihi için önemlidir.

Hıristiyan Yahudi ilişkilerinde holokost sonrası uzlaşma çabaları ortaya çıkmaya başlarken, Arap- Yahudi çatışmasından sonra Müslüman-Yahudi ilişkileri bozulma sürecine girmiştir. Müslüman- Yahudi ilişkilerindeki sorunlar ve çözüm yolları üzerine akademik çalışmaların artması bu sorunun çözümünde en önemli gerekliliklerden birisidir.

Türkiye’deki hahambaşılığın temsil ettiği Sefarad Yahudilik, inanç ve ibadet olarak Ortodoks Yahudiliğe yakındır. Diasporadaki günlük hayatta Ortodoks Yahudilik, uygulanması zor olduğu için yaşanmamaktadır. Türkiye’deki Yahudiler oldukça seküler olup asimilasyona karşı dindarlaştırmadan ziyade Siyonistleşme eğilimi içindedirler.

Türkiye’deki Yahudi kurumları Yahudilik içi tartışmalardan ziyade asimilasyona (özümlemeye) veya misyonerliğe karşı Yahudiliği muhafaza etmeye çalışan bir dini yaklaşıma sahiptir. Bu yüzden Yahudilerin tek yayın organı haftalık Şalom’a bağlı Gözlem Yayıncılığın 41 adet dini yayını daha çok giriş seviyesindeki yayınlardır. Bu noktada Gözlem Yayınlarından çıkan toplamda 167 eser daha çok Sefarat/ Yahudi edebiyatı veya kültürü, dili, tarihi gibi konulardadır. Dini yayınlar yerel yazarlar kadar yabancı yazarlar

tarafından kaleme alınan eserlerdir. Tercüme edilen dini yayınların Ortodoks, kültür ve tarihle ilgili kitapların ise muhafazakâr veya reformist Yahudi yazarlardan yapılan çeviriler olduğu görülmektedir.

1885'deki Pittsburgh belgesi reform Yahudilerinin daha sonraki yıllarında önemli bir köşe taşı olmuştur. Bu belge sonrasında reformistler daha gelenekselci noktaya hareket etmişler ve 1937 yılında Columbus Platformu'nu yayınlamışlardır. 1976 (Centenary Perspective), 1997 (Miami Platform) ve 1999 (Statement of Principles for Reform Judaism) yıllarında da benzer şekilde yeni platform yayınlama girişimleri olmuştur.

“Bir Yahudi Aleyhtarının Anatomisi: Cevat Rifat Atilhan” adlı makalenin yazarı Celil BOZKURT, 2000 yılında “Türk kamuoyunda Filistin Problemi (1929-1939)” adı yüksek lisans çalışmasını (aynı adla 2008'de kitaplaştı), 2011 yılında ise “Eserleri ve fikirleri ile Cevat Rifat Atilhan” (*Yahudilik Ve Masonluğa Karşı Cevat Rifat Atilhan, adıyla* 2012'de kitaplaştı) adlı doktora tezini savundu. Cevat Rifat Atilhan üzerine çalışmalarına devam eden yazar, *Mersinli Cemal Paşa'nın Yaveri Yüzbaşı Cevat Rifat Bey'in Birinci Dünya Savaşı ve Mütareke Dönemi Hatıraları* adlı kitabını 2015 yılında yayınlamıştır.

Hilmi Ziya Ülken'in *Yahudi Meselesi* (1944) ve Hikmet Tanyu'nun *Tarih Boyunca Yahudiler ve Türkler* (2 cilt, 1976-1979) adlı eserleri hariç bu alanda yazılanlar çoğunlukla gazeteciler veya edebiyatçılar tarafından kaleme alınmıştır.

Atilhan ismi genelde Antisemitizm ve Siyonizm gibi konularda anılmaktadır. Bu noktada Atilhan'ın akademik olarak incelenmesi, eylemlerinin ve günümüzdeki yansımalarının daha doğru analiz edilmesine katkı sağlayacaktır.

“Yahudi ve Iraklı Kürt İlişkilerinin Tarihsel Analizi” adlı makalenin yazarı Serkan YENAL, “Irak Savaşı Örneğinde İsrail'in ABD Politikaları Üzerindeki Etkisinin Değerlendirilmesi” adlı doktora tezini (2013'te *İsrail'in Penceresinden Irak Savaşı* adıyla kitaplaştı) 2012 yılında bitirmiştir.

İsrail- Iraklı Kürt ilişkileri, Türkiye açısından Kürt sorunu ile alakalı olduğu için daha da önem kazanmaktadır. İsrail'in Irak'la sınır sorunu olmamasına rağmen periferi (çevre) doktrininden dolayı Irak'taki Kürtler, İsrail için önemli bir müttefikdir.

Periferi doktrininde Afrika Birliğini merkezi olan Etiyopya (Sudan'a ve Mısır'a karşı), bölgeni en büyük petrol satıcısı İran (Irak'a karşı) ve NATO üyesi Türkiye (Suriye'ye karşı) devlet olarak İsrail'in güvenliği için nasıl önemli ise Lübnan'daki Maruniler ve Irak'taki Kürtler de Müslüman olmayan veya Arap olmayan etnik gruplar olarak periferinin mühim bir parçasıdır. Ürdün'e komşu olduğu için İsrail açısından ikinci kuşakta yer alan Irak, İran'a komşu olmasından dolayı Kürt politikası bağlamında çok önemli bir rol oynamıştır.

Kürtlerin bağımsızlığı Türkiye'nin kaygılarından dolayı İsrail tarafından tam olarak desteklenememiştir.

2000'li yıllardan özellikle de Arap Baharının akabinde Türkiye ile ilişkileri bozulduktan sonra İsrail bu politikasını değiştirmeye başlamış ve 2014 yılından itibaren Kürt devletinin kurulmasına destek veren dünyada ilk, bölgede tek devlet olmuştur.

İsrail, Soğuk Savaş boyunca Sovyetlerin Irak'taki faaliyetlerine karşı ve doğu cephesindeki Irak ordusunu meşgul etmek için Kürtleri destekledi. 1975 yılında Cezayir Anlaşması ile Saddam'ın ülkenin güneyindeki Şattul Arab'ı İran'a vermesi karşılığında İran, Kürtlere olan desteği kesti. Bu durum İsrail'in Kürtlerle ilişkisinin kesilmesine yol açtı. 1970'li yılların sonuna doğru Mısır'la barış antlaşmasını imzalaması ve Sovyet destekli Suriye tehdidinin azalması çevre doktrininde önemli gelişmeler oldu. Çevre doktrini İran devrimi, Etiyopa darbesi ile de çökmesine rağmen Soğuk Savaş sonrasında tekrar gündeme geldi. Körfez savaşından sonra hem Irak'a hem de İran'a karşı Kürtler, İsrail tarafından bir müttefik olarak görüldü.

İsrail Iraklı Kürtlerle ekonomik ilişkisini özel şirketler üzerinden kurarken Kerkük-Ceyhan petrol boru hattı üzerinden ihraç edilen petrolün dolaylı en önemli müşterisi olduğu iddia edilmektedir. İsrail, Irak Kürdistan Bölgesel Yönetimi'yle diplomatik "ilişki"lerini devletten devlete resmi ikili diplomatik usullerle kuramadığı için şirketler veya STK'lar üzerinden kurulmaktadır. Bu noktada batıdaki/ diasporadaki Yahudiler en önemli kanallardan birisidir. Iraklı Kürtlerle fiziki bağlantı kurabildiği tek geçiş güzergâhı Türkiye olduğu için Kürtlerle ilişkisinde Türkiye faktörü en önemli değişkenlerden birisidir. İsrail'in Iraklı Kürtlerle gizli hatta örtülü askeri ve istihbarat kanallarını nasıl kurduğunu hakkında Türkçe akademik çalışma az olup incelenmesi gereklidir.

"XVII. Yüzyılda Kudüs'te Olmak: Hıfzî'nin Kudüs İzlenimleri" adlı makalenin yazarı Bilge KARGA GÖLLÜ, "Hıfzî'nin Hayatı, Eserleri, Edebi Kişiliği ve Mir'atü'l-Kuds (İnceleme-Metin)" adlı yüksek lisans tezini 2011 yılında bitirmiştir.

Kudüs ile ilgili Türkçe eser olmadığı için *Mir'atü'l-Kuds* adlı bir eser kaleme alma ihtiyacı hisseden Hıfzî, Osmanlı Devleti'nde ve Türk dilinde Kudüs'le ilgili dini tasavvurun oluşmasında mühim rol oynamıştır. Bu öneminden dolayı Hıfzî'nin yazması 1845 (h.1265) yılında Matba'a-i Amire tarafından *Târîh-i Fezâ'il-i Kuds-i Şerîf* adı ile 101 sayfa olarak basılmıştır.

Takriben 1641 (h.1051) senesinde Kudüs'ü ziyaret edip üç yıl burada kalan yazar, nesir tarzında kaleme aldığı eserde, Miraç mucizesinin aşamaları, Kudüs'ün faziletleri, Kudüs'te bulunan peygamber mezarları, Kudüs'ün tarihindeki önemli savaşlar ve mühim mekânlar hakkında önemli dini ve tarihi bilgiler vermektedir.

Kudüs, Klasik Türk edebiyatıyla Modern Türk edebiyatında önemli bir yere sahip olmuştur. Kudüs temasının, Klasik Türk edebiyatında seyahatnâme, mirâciye ve fetihnâme gibi edebî türlerde ele alındığı görülmektedir. Modern Türk edebiyatında ise “Filistin davası” şiirlerde yer almaktadır.

Hıfzî'nin yazdıkları ile Kudüs'ü ziyaret eden diğer Osmanlı ve yabancı seyyahlarının karşılaştırılması, Osmanlı Kudüs'ünün anlaşılmasına çok önemlidir.

“Tarihten Günümüze Siyon Aşk ve Siyonizm Türleri” yazarı Elşen GURBANOV, Erciyes Üniversitesi Edebiyat Fakültesi İbrani Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı'nda öğretim görevlisidir.

Siyon normalde Kudüs'ün bir dağı/ parçası olmasına rağmen tüm Kudüs'ü hatta vaat edilmiş toprakları ifade eden bir kelimeye dönüşmüştür. Benzer şekilde Kutsal Kitap'ta geçen Siyon veya Kudüs kelimeleri de farklı bağlamlarda farklı anlamlar kazanmaya başlamıştır. Bu çerçevede Siyon aşkının (sevgisinin, muhabbetinin) Siyonizm'e evrilmesi üzerinde durulması gereken bir konudur.

Siyon (*Arapça'da sahyun* ya da *sihyun*) ve Yeruslayim (*Arapça'da Kuds*) kelimeleri İbranice Ahit'in ilk beş kitabında (Tevrat) geçmemesine rağmen, Kutsal Kitap'ın diğer bölümlerinde geçmektedir. Diaspora döneminde dini (mesianik) ve mistik (kabala) boyutu olan bu kelimeler, Yahudilerin yaşadığı aydınlanma ve özgürleşme dönemi sonrasında siyasi bir anlam kazanmaya başlamıştır.

Siyonizm öncesinde bazı Yahudiler entegrasyon veya asimilasyonla buldukları ülkenin vatandaşı olmalarını daha da hızlandırılacağını düşünerek Yahudilikteki din ve millet olgusunu ikiye ayıran bir dini ve siyasi/etnik yaklaşımı savunmaya başlamıştır. Bu noktada Kudüs ve Siyon gibi belli bir toprağa aidiyeti barındıran kelimeler, Yahudilerin buldukları ülkeye aidiyetlerine zarar vereceği endişesiyle yeniden yorumlanmaya veya önemsiz görülmeye başlanmıştır. Fakat asimilasyon çabalarının başarılı olmaması bazı Yahudileri yeni arayışlara itmiştir. Bu çerçevede Kudüs/ Siyon etrafında şekillenen akımlar ortaya çıkmaya başlamıştır.

Ortaya çıkış aşamasında siyasi olmayan Kudüs/ Siyon merkezli bu tür hareketler, Siyasi Siyonizm'den farklı olarak sosyal problemlere siyasi bir çözüm yerine dini ve kültürel çözümler aramıştır. Buna rağmen zamanla siyasi Siyonizm'e evrilen bu hareketler, ön-Siyonizm (Proto Siyonist) hareketleri arasında anılmaya başlanmıştır.

“Dinî Siyonizm'in Filistin ve Uganda Planı Hakkındaki Değişen Görüşleri” adlı çeviri makalenin hem yazarı hem de çevirmeni olan Yusuf Süha SONUÇ'un dergimizin birinci sayısında da yazısı yayınlanmıştır. Bu sayıdaki yazı, kısa bir süre önce Filistin Araştırmaları Dergisi'nde yayınlanan

makalenin tercümesidir.

1917 Balfour deklarasyonuna kadar Filistin'de yerleşime izin verileceği bir ütopya olarak görüldüğü için geçici bir sığınak olarak Afrika, Asya ve Avustralya gibi dünyanın farklı sahalarında/ bölgelerinde yerleşimi savunan Toprak Siyonizm'i (Territorialist Zionism) ortaya çıkmıştır.

Herzl geçici sığınak fikrine soğuk bakmayan bir düşünceye sahipti. O dönemlerde İngiliz kontrolünde olan Filistin'e yakın Sina ve Kıbrıs'ta bir yerleşime sıcak bakıyordu. Kenya'daki Uasin Gishu bölgesini Filistin'e yakın olmamasına rağmen savundu. Ama çoğunluk kararı ile araştırılmak üzere komisyona gönderildi. Bu sürecin (1903-1905) Yahudi konferansının en zorlu dönemeçlerinden birisi olduğu kesindir. Bu stresli zamanda Herzl ölürken bu düşünceyi savunan Nordua ise silahlı bir saldırıya uğramıştır.

20. yüzyıl başında Doğu Afrika protektorası veya bugün Kenya Devleti'nin batısında bulunan bu yerle ilgili planın Uganda planı olarak adlandırılması ilginçtir. Bu öneriyi sunan Chamberlain Yahudi yerleşimine açmayı düşündüğü bölgeyi Uganda Treni'nde yolculuk ederken gördüğü için plana bu adı verdiği iddiası büyük olasılıktır. Herzl ise günlüklerinde buna Nairobi Planı demiştir. Bölgede Avrupalı yerleşimcinin az olması yüzünden ve İngilizler buranın kalkınmasını amaçladıkları için Yahudilere mezkûr plan teklif edilmiştir.

Dergimizin ikinci sayısını Haziran 2018'de sunmayı planlamıştık fakat ikinci sayımızı e-ISSN'li çıkarabilmek için bir süre gecikmeyi göze aldık. Ayrıca bu sene ikincisini düzenleyeceğimiz konferansın hazırlık süreci de bu gecikmede etkili oldu.

İlk sayısı 2017 yılında yayınlanan derginin altı ay gibi bir sürede kat ettiği yol araştırma alanının dinamikleri göz önüne alındığında oldukça umut vericidir. Derginin üstveri gösterim (1000) ve pdf olarak indirme sayısı (2000), web teknolojileri ile bütünleşik yeni bilimsel veri tabanlarının yayıncılara ve yazarlara sağladığı çok önemli bir fırsatı ortaya koymaktadır. Bunda dergiparkın arama motoru optimizasyonunun (SEO) katkısı büyüktür.

Elbetteki bir derginin en önemli saygınlık göstergesi etki faktörüdür. Bu noktada dergide yayınlanan makalelerin daha fazla akademik eserin atıflarında veya kaynakçasında kendine yer bulması (sitasyon) en büyük amacımızdır. Bunun için özgün makalelerin artması veya aşırma (plagiarism), uydurma (fabrikasyon), aldatmaca (falsifikasyon), yayın tekrarı (duplikasyon) ve bölerek yayınlama (salamizasyon) içeren makalelerin yayınlanmaması lazımdır.

Bu sayıdaki makalelerin editörlük süreçlerini eş- editörler M Mustafa KULU ve Mustafa Öksüz beraber yürütmüştür. Dergimizin üçüncü sayısı ICIJS'18 (İngilizce kısaltmanın kelime olarak Türkçe telaffuzu: aysiciz; IPA: aısdızız) konferansının eş-başkanlarından M Mustafa KULU ve Ceyhun ÇİCEKLI'nın eş-editörlüğünde yayınlanacaktır.